

**АСПЕКТИ ПРИХОВУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ ПОСАДОВИМИ
ТА СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ**

Ярослав ЛІХОВІЦЬКИЙ

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінально-правової політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Тарас ДОВБА

*аспірант кафедри кримінально-правової політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Посадова особа – це особа, уповноважена на виконання функцій держави, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка обіймає публічну посаду та має повноваження виконувати владні функції або представляти інтереси держави або місцевого самоврядування. Це можуть бути державні службовці, працівники правоохоронних органів, судді, прокурори, представники муніципальних установ, а також особи, які займають керівні посади в державних та громадських організаціях.

Стаття 18 Кримінального кодексу України визначає поняття службової особи, яка вказує, що: «службовими особами є особи, які постійно або тимчасово виконують функції представників влади або місцевого самоврядування. Крім того, до службових осіб відносяться ті, хто займає посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також на підприємствах, в установах або організаціях, де виконуються організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції. Такі особи можуть виконувати відповідні функції за спеціальними повноваженнями, наданими уповноваженими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, центральними органами державного управління зі спеціальним статусом, повноважними органами підприємств, установ чи організацій, судом або законом»¹.

---

¹ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Зазначаємо, що терміни «посадова особа» та «службова особа» використовуються в Конституції України (статті 19, 40, 56) та в ряді законодавчих актів України, таких як Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, а також закони України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування».

Приховування адміністративних правопорушень можна описати як умисне діяння посадових або службових осіб з метою ухилення від відповідальності за свої дії або невиконання своїх обов'язків. Це може включати приховування інформації, знищення доказів, спотворення фактів, неправомірне використання владних повноважень або будь-які інші дії, спрямовані на уникнення відповідальності.

Однією з форм приховування адміністративних правопорушень є ситуація, коли особа виявляє факт вчинення адміністративного правопорушення, але не оформлює його у встановленому законом порядку. За загальним правилом фіксація адміністративного правопорушення починається зі складення уповноваженою посадовою особою протоколу про його вчинення, маючи підстави для складання протоколу вона, не виконує цю процесуальну дію. Унаслідок цього винна особа не притягується до відповідальності, що порушує принципи законності та невідворотності покарання.

Стаття 27 Кримінального кодексу України розрізняє два види приховування злочину: заздалегідь обіцяне (ч. 5) та заздалегідь не обіцяне (ч. 6). У випадку з обіцяним приховуванням йдеться про співучасть у вигляді пособництва, коли особа обіцяє приховати злочин до його вчинення або під час вчинення, але до його завершення. У разі не обіцяного приховування, злочин приховується після його скоєння, і тому такі дії не є співучастю, а кваліфікуються як самостійний злочин за частиною 1 статті 396 КК України. Однак навіть якщо приховування не було заздалегідь обіцяне, його можна визнати співучастю, якщо, наприклад, воно стало регулярним і створило у виконавця злочину або його співучасників очікування на таку допомогу без попередньої домовленості.

Халатність та невиконання обов'язків є окремими видами дисциплінарних та правових порушень, проте в даному випадку важливо звернути увагу на те, що особа, наділена повноваженнями кваліфікувати правопорушення, наділена відповідною компетенцією, але навмисно ухиляється від належного оформлення. Причинами такої поведінки слугують:

– особисті мотиви (наявність родинних, дружніх або професійних зв'язків із правопорушником, що спонукають посадову особу не виконувати свої обов'язки, проявляється в тому, що вона формально визнає наявність адміністративного правопорушення, але свідомо ухиляється від його належного документального оформлення);

– бажання уникнути конфліктних ситуацій (службова особа прагне не створювати напруги у відносинах з колегами чи підлеглими, що може вплинути на її становище в колективі);

– неформальний тиск з боку керівництва (особа діє не в межах закону, а відповідно до інтересів окремих осіб або установ, навіть без отримання матеріальної вигоди);

– корупційна складова (проявляється у вигляді прихованих домовленостей, обіцянок або непрямих вигод, що можуть не мати прямого фінансового вираження, але сприяти кар'єрному зростанню чи отриманню інших преференцій).

Службова недбалість є видом дисциплінарного або адміністративного проступку, що характеризується ненавмисним невиконанням або неналежним виконанням службових обов'язків. Кваліфікація таких дій базується на відсутності прямого умислу, що є головним чинником, який відрізняє її від злочинних дій².

До прикладу, коли посадова або службова особа усвідомлює наявність вчиненого адміністративного правопорушення, але через брак кваліфікації не вживає належних заходів для його розкриття та розслідування. Важливо зазначити, що в цьому випадку, хоча правопорушення є очевидним, відсутність належної реакції з боку посадової особи може призвести до службової недбалості, що є підставою для притягнення особи до дисциплінарної відповідальності. Відповідно до законодавства, якщо посадова особа не вживає заходів, хоча їй відомо про правопорушення, це може бути розцінено як неналежне виконання службових обов'язків.

Інкримінування даного проступку є обґрунтованим, оскільки посадова або службова особа, усвідомлюючи наявність адміністративного правопорушення, не вжила належних заходів для його розкриття, що свідчить про неналежне виконання службових обов'язків.

Сам факт службового недбальства, бездіяльності, явища приховування правопорушення тягне за собою наслідки які можуть призвести до шкоди державі та суспільству, тому вважаємо за доцільним інкримінувати таку діяльність, і кваліфікувати як окреме кримінальне правопорушення, передбачене ст. 396 КК України, шляхом доповнення її новим пунктом, який би передбачав конкретну відповідальність за приховування правопорушень з боку посадових та службових осіб за ступенем тяжкості вчиненого злочину.

---

² Січевлюк-Врублецький Т.С. кримінальна відповідальність державних службовців за вчинення злочину «службова недбалість» (ст. 367 КК України). *Держава і право. Частина 1 Юридичні науки*. Вип. 90. С. 116-119